

L'Anas a fà gavé ij tilèt piemontèis al Mondvì

Ij tilèt an piemontèis butà da la Comun-a dël Mondvì, che l'Anas a l'ha ordinà 'd gavé pèrchè tròp gròss, a son ëd l'istessa dimension ëd coj an italian! Ij caràter ëd la scrìta piemontèisa a son pi slargà, ma a l'é nen colpa 'd gnun se "Mondvì" a l'ha na litra 'd meno 'd soa tradussion an italian. (foto "L'Unione Monregalese")

La Comun-a dël Mondvì a piassa ij tilèt an piemontèis a l'intrada dla sità.

Ij tilèt a son gròss parèj ëd coj an italian, e a l'han la midema gràfica: na toponomàstica seriosa e "europenga", leugn dai cartej ëd bòsch o da le plache folcloristiche bon-e mach a arcordé 'l *buon tempo andato* o ij *nomi storici*. Èl brav Sindich dël Mondvì Ricard Vaschèt a diciara che, ant le sman-e ch'a vniran, le plache piemontèise a saran colocà 'dcò ant le contrà dla sità, an seghitand l'euvera già anandiasse dël '97, antlora an colaborassion con ël Lions Club. Un bel esempi për tute nòste comun-e. Un pass anans anver la siviltà europenga dël rëspet ëd j'identità?

Pa: l'Èstat italian a l'é bogiasse travers l'Anas: sècond ël còdes ëd la stra ij tilèt an piemontèis a deuvo esse pi cit (!) che coj an italian. Èl còdes a veul che la coltura autòctona a sia subordinà a cola dl'Èstat - ch'a riva da fòra - e l'ampression a deuv esse sèmper che la lenga italian-a a l'ha pi 'd valor che la lenga piemontèisa.

E parèj l'Anas a l'ha fàit gavé ij tilèt piemontèis, an aplicand ëd nòrme coloniaj për armarché na vira 'd

Un dij sistema dl'Èstat për crasé le minoranse lenghìstiche: dovré dij pretest për fé 'd demagogia e slontané la gent da la consiensa 'd soa identità.

pi che ij padron a son lor, padron fin-a 'd serne con che nòm i dovoma ciamé nòsti pais e sità.

Pèrchè ch'a l'han falo? La rason dël neuv còdes a quata l'antension ëd fé demagogia e serché d'èslontané la gent dal piemontèis. Ij nimis dël Piemont a l'han pijà l'ocasion al vòl: «*Mi sembra comunque tutto uno spreco di denaro pubblico*», a l'ha sùbit dit Elio Tomatis an Consèj Comunal.

Miraco j'orisont ëd Tomatis a son un pò sarà, s'a sà nen che la toponomàstica bilenga a l'é un-a dle marche pi voajante dla siviltà d'un pòpol; a son ij tilèt ant la lenga local ch'a diso tut ël rëspet che la gent a l'ha për soa identità. Pa për nen la toponomàstica bilenga a l'é arcomandà an vaire document ëd l'Union Europenga.

a sèghita an quarta

Chi ch'a l'ha por dël piemontèis?

L'Anas a fà gavé ij tilèt al Mondvì

a sèghita da la prima

Franch na bela figura, neh? Ma l'Anas a l'é giuamai costumà. A l'ha arcordalo ant ël Consèj Comunal dël Mondvì ël consijé av. Pàul Gasòla (Paolo Gazzola, Lega Nord - N' esempi 'd toponimàstica an Frisia (Regn dij País Bass) dovra a l' cas dël Mondvì. A l'é 'dcò n' esempi 'd com a l'é 'ndarè l'Éstat italian.

n'interogassion: ël pont ëd la stra statal 28, a Breolonz, drocà ai temp ëd la gròssa aluvion, a l'é ancor leugn dal tomé an fonsion, e tut ël tràfich a l'é devìa ansima a 'n pont provisòri a carzà unica, regolà da 'n feu. «La slema esasperanta ch'a caraterisa ij travaj dël pont ëd Breolonz da part ëd l'Anas a deriva miraco dal fàit che ij fonsionari ant ës moment a son dèstornà e tròp ocupà da la cos-cion dij nòsti tilèt (...). Èl trist langor d'ancheuj ch'a caraterisa 'l procediment dij travaj a dipend "mach" da la sòlita negligensa, o purament da 'd fòte 'd

progetassion, o purament da la mancansa 'd finanziament "p e r sopravvenute necessità di esproprio", për eror nen prevèddù e considerà, o purament da vaire àutre carenze organisative dl'Anas (për lòn ch'a arzulta a chi ch'a scriv, a smijria che, an sede 'd progetassion, l'Anas a l'abia

La Carta Europenga dle Lenghe Regionaj o Minoritarie (Consèj ëd l'Europa), sotsignà da 18 pais e ratificà già da 8 - ma nen da l'Italia, ch'a l'é "entrata in Europa" (sic!) - a preved (Art. 10, mira 2 paràgraf g) ch'a sia cissà «ël dovrugi o l'adossion, ant ël cas ansema a la denominassion ant la lenga ufissial, ëd le forme tradissionaj e corete dla toponimia ant le lenghe regionaj o minoritarie».

pa tnu an considerassion la presensa 'd na ca colocà an sla stra ch'a son an camin ch'a costruvo e ch'a pòrta al

proprietà. (...) Nopà d'ocupesse 'd quat cit tilèt ch'a rëspondrio pi o manch al còdes ëd la stra, ma 'd sigur ch'a fan ëd mal a gnun, l'Anas a faria mej a ocupesse pont; sòn a dij travaj an sël saria 'd

projetassion, ël che, ëd conseguensa, ël proget a preved nen l'è stansiament annessari për la dèspriassion ëd la

L'Anas a l'ha contestà 'dcò che la Comun-a a l'ha nen presentà l'arcesta për avèj l'autorisassion. Èl Sindich Vaschèt a l'ha còmsia confermane soa antension ëd buté torna ij tilèt a sò pòst, bele se l'amposission ëd l'Anas a-j portrà a esse 'n pò pi pòit. Èl Sindich a l'ha fortì 'dcò chiel che l'Anas a dovria avèj bin d'àutre ròbe da pensé. Rivanda al Mondvì dal Santuari 'd Vi, la statal 28 a passa 'n s'un pont che la ringhera 'd protession a l'é rancà via, e cand ch'a gèila o a-i è la nebia, chi ch'a passa da li a arziga 'd droché 'nt ël ravin con soa vitura. Giusta aranda 'd col pont a-

Ant ël Rapòrt an sie lenghe e le colture dle minoranse regionaj e ètniche dla Comunità (28.9.1987), ël Parlament Europengh a arcomanda j'Éstat member, ant ël milieu socio-econòmich, (mira 8.) «(...) ëd vije an sël dovrugi dle lenghe regionaj an sij tilèt ëd signalassion ëstradal e ant j'andicassion për j'utent dij trasport, e an sij nòm ëd le stra (...).»

i era un dij tilèt "ancriminà", ch'a l'ha avù pi 'd considerassion che la pericolosità 'd col passagi-là.

N' àutr tilèt piemontèis a l'era piassà 'n sla stra për Coni, un-a dle pi pressà 'd viture, e un-a andova ch'a-i riva pi d'incident; j'ùltim ch'a son ancapità a son èstàit ëdcò provocà dai client ëd le

Ricard Vaschèt, Sindich dël Mondvì

vàire e vaire putasche ch'a stassion-o an sla broa dla stra. Ma ni 'i tràfich, ni j'incident, ni le putasche a vasto 'i seugn dij burocrat pistin ëd l'Anas. A lor a-j dà neuja la lenga piemontèisa. E ij Piemontèis a deuvo tirene le conclusion.

D'àutra part a-i era nen da manca 'd costa figura da cicolaté perchè ij Piemontèis as rendèisso cont ëd le signalassion ëstradaj falie - o ch'a manco - e dij mila àutri antrap ch'a tribulo

nòsta sicurèssa an slé stra dèstrangià e foratà 'd Piemont. Ma se un a l'é fòra dl'Europa con la testa a sarà nen un còdes èstupid ch'a lo sfrandrà ant la siviltà. Parèj com a-i è gnun Còdes ch'a peussa prescrive l'anteligensa.

Ma 'l fàit pi gravos a l'é che la cos-cion dij tilèt piemontèis a l'é passaje dnans a bin d'àutre cos-cion pi amportante. A l'é nen che coj ëd l'Anas a sio stùpid; tut'àutr, a son tròp èsvicc. A l'é 'd na gravità strasordinaria che 'l piemontèis a daga fastudi fin-a a sa mira.

Ch'a ven-o peui nen a dine ch'a son ëd ròbe pòch amportante.

C.C. J.M.N.

Gioventura Piemontèisa, n. 1/2-1999